

[Ministeren for offentlige arbejder]

baggrund i hr. Christophersens bemærkninger for et øjeblik siden, det har jeg også nærmere redegjort for i et svar til udvalget om offentlige arbejder i går. Jeg vil tro, at hr. Christophersen, selv om han ikke er medlem af udvalget om offentlige arbejder, alligevel vil have interesse i at læse mit svar – og ikke mindst med den kærlighed, som jeg forstår hr. Christophersen har til Frederiksborg amt.

Hr. Alfred Hansen gjorde igen nogle bemærkninger om det ikke færdiggjorte motorvejsarbejde syd om Odense. I den anledning vil jeg gerne gentage, hvad jeg allerede har sagt, nemlig at det, jeg arbejder for, er, at den omtalte motorvejsstrækning er færdig i 1987. Jeg ser meget gerne, at dette ting også giver mig økonomisk mulighed for at få færdiggørelses tidspunktet fremskyndet, hvis det i øvrigt er teknisk muligt. Jeg kan jo ikke tage selv; forsigtig som man altid bør være, bør jeg jo også på dette område holde mig nøje inden for de bevillingsrammer, folketinget giver mig. At det så har kikset i enkelte tilfælde, er en sag for sig, og det skal vi jo ikke drøfte her i dag.

Formanden:

Hr. Alfred Hansen har ordet for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Alfred Hansen (DR):

Jeg siger tak for ministerens tilkendegivelse af, at ministeren gerne så motorvejen syd om Odense færdig tidligere end 1987. Nu er ministeren minister, og ministeren skelner meget nøje mellem den lovgivende forsamling og den udøvende. Jeg skal derfor lige spørge ministeren, om han vil anbefale tinget at vedtage en merbevilling til motorvejen syd om Odense, så den kan blive færdig før 1987. Har ministeren her givet udtryk for et ønske om, at han fik nogle flere penge, så den kan blive færdig tidligere end i 1987? Det synes jeg ville være rart at vide, for det vil betyde meget i agitationen, at man kan sige: ministeren støtter disse ønsker.

Formanden:

Ifølge grundloven har ministeren altid ret til at få ordet.

Ministeren for offentlige arbejder (Risgaard Knudsen):

Mine ønsker er der vist ingen i dette ting der er i tvivl om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Jeg gør for en ordens skyld opmærksom på, at det, der har været forhandlet, har været et lovforslag om vejstrækningen Løgten-Tåstrup.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om anbringelse og bestyrelse af umyndiges midler m.v.

(Lovforslag nr. L 161. Fremsat 30/1 81).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 8 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af myndighedsloven og af forskellige lovbestemmelser om overformynderiets virksomhed.

(Lovforslag nr. L 162. Fremsat 30/1 81).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Søren Hansen (S):

Socialdemokratiet kan støtte de to lovforslag, dels om anbringelse og bestyrelse af umyndiges midler, dels om forskellige lovbestemmelser om overformynderiets virksomhed.

[Søren Hansen]

Man har tidligere i folketinget bebudet en nyvurdering af overformynderiets virke, bl.a., har jeg forstået på de tidligere debatter om denne sag, for at opnå en mere enkel og smidig administration på området. Jeg håber, at dette opfyldes ved de to lovforslag.

Jeg lægger vægt på, at lovforslaget har bemærkninger om, at den offentlige tilsyns- og kontrolfunktion nu bevares under en central administration i justitsministeriet. Det kan forhåbentlig betyde, at man får en ensartethed i dette offentlige tilsyn.

Endelig vil jeg gerne pege på de problemer, der med lovforslagets eventuelle vedtagelse kan opstå for dem, der er ansat i overformynderiets. Af mange grunde bør vi naturligvis undgå, at følgerne af lovforslaget vil blive, at de, der er ansat, til sin tid kommer til at stå uden beskæftigelse. Derfor og af andre grunde er det vigtigt hurtigst muligt at finde en løsning, sådan at man kan opnå en så høj grad af sikkerhed som muligt for at undgå en situation som den her beskrevne.

Det er naturligvis dels ud fra ønsket om at undgå, at vi får lagt endnu mere til den alt for lange arbejdsløshedskø, dels ud fra ønsket om at bevare den nuværende kvalificerede arbejdskraft også i den ret lange overgangsperiode, som er indeholdt i lovforslaget, og som, så vidt jeg kan vurdere, også er nødvendig; netop i en sådan periode har man behov for at kunne trække på disse folk, bevare dem i virksomheden. Jeg tror, der er en sammenhæng her, og beder om, at man tager disse bemærkninger med i det videre arbejde med lovforslaget.

Bjørn Elmquist (V):

Forslaget om ophævelse af overformynderiets har jo været længe undervejs. Gang på gang er det blevet udskudt, først og fremmest i afventen af en afklaring på det familieretlige område i forbindelse med det ægteskabsudvalg, der sidder.

I sin tid var det såmænd en idé fra venstre, at vi skulle ophæve overformynderiets og lægge opgaven over til de folk og kredse i samfundet, hvis arbejde det i andre sammenhænge er at forvalte midler.

Nu har vi fået dette lovforslag, og på mit partis vegne skal jeg hilse det velkomment og sige, at vi i det store og hele kan støtte forslaget og naturligvis også det dermed for-

bundne konsekvensforslag, nr. L 162, om at ændre de forskellige steder i lovgivningen, hvor der er reference til overformynderiets ellign.

Men hermed skal jeg da ikke sige, at lovforslag nr. L 161, hvad detaljerne angår, ikke giver anledning til en række spørgsmål fra vores side. Den ene gruppe af spørgsmål har at gøre med de nok så vide beføjelser, som lovforslaget vil overlade justitsministeren. På en række områder forudses det at justitsministeren administrativt skal fastlægge konkrete forskrifter, f.eks. med hensyn til, hvilke aktiver der kan godkendes til anbringelse af umyndiges midler. Det står i forslagens § 1.

Uanset det forhold, at justitsministre normalt er besindige folk og på det økonomiske område hidtil i hvert fald har været lidet politiserende personer, og uanset bemærkningerne til forslaget, side 7, om, at der ikke hermed er tilsigtet nogen ændring af principperne for at anbringe de umyndiges midler, kan vi ikke helt frigøre os fra det indtryk, at den foreslåede nyordning kan anvendes til at fremme eller tilgodese udviklinger i erhvervsstrukturen herhjemme, som måtte passe ind i et mere partipolitisk mønster, en ØD-ordning måske. Det indtryk kan man få især ved at læse bemærkningerne til § 1, hvor der står:

»... et behov for løbende at kunne justere de tilladte anbringelsesformer på baggrund af fremkomsten af nye former for værdipapirer m.v. samt i lyset af samfundsudviklingen i øvrigt.«

En anden gruppe af spørgsmål til udvalgsbehandlingen har at gøre med centraliseringen af overøvrighedens beføjelser vedrørende de umyndige. Her indeholder høringssvarene fra Foreningen af Amtsjurister og fra Foreningen af Amtmænd nogle kritikpunkter, som vi i venstre mener kræver en nøjere overvejelse af den foreslåede nyordning. Det skyldes specielt hensynet til de berørte personer landet over, som ved en centralisering kan føle sig yderligere distanceret over for beslutningsprocessen og således risikerer at komme i klemme.

Dette fører direkte over i mit sidste punkt, spørgsmålet om at oprette et familiedirektorat. Her synes jeg at lovforslaget og bemærkningerne er noget forblommede. Der tales om at »genoptage overvejelserne om oprettelse af et direktorat«, og et andet sted hedder det: »Oprettelsen af direktoratet, der

[Bjørn Elmquist]

eventuelt vil kunne gennemføres i 1981 ...«. Er det stadig betænkningen fra ægteskabsudvalget, man venter på? I givet fald: hvornår kommer denne betænkning? Eller kan justitsministeren måske allerede nu og her bekræfte, at han under alle omstændigheder agter at oprette et sådant familiedirektorat?

Hagen Hagensen (KF):

Det har været længe på vej, men det er tilfredsstillende, at overformynderiet omsider kan nedlægges og forvaltningen af umyndiges midler m.v. overføres til pengeinstitutters godkendte forvaltningsafdelinger. Det kunne være fristende at gå ind i en gennemgang og en bedømmelse af de mange betænkninger, der har berørt emnet, og de debatter, der i tidens løb har været om, hvilken ordning der skulle vælges, men jeg skal lade det ligge. Der er for mig ingen tvivl om, at der bør findes forvaltningsafdelinger i tilknytning til pengeinstitutter i ethvert amt. Det er noget, jeg gerne vil understrege her, fordi jeg finder det nødvendigt, at der er pengeinstitutter lokalt, der kan tage sig af disse opgaver.

Tilsynet med de værdier, der skal anbringes, bør næppe centraliseres, som det er foreslået af ministeren, men tilsynet bør udøves i amsregie eller i retskredsene. Hvem tilsynet skal tillægges, kan overvejes, når blot hensynet til lokalkendskab tilgodeses.

Der bør ikke efter vor opfattelse oprettes en ny central instans, og justitsministerens overvejelser om oprettelse af et nyt direktorat ledet af en direktør med en anselig medarbejderstab bør skrinlægges. Meningen med overformynderiets ophør må være en forenkling og en besparelse, ikke bare en omlægning af forholdene med oprettelse af et nyt stort organ.

Særlig vil jeg bemærke, at eksekutorbo-revisionen i København naturligt må henhøre under Københavns byret, som den i det øvrige land er henlagt under skifteretterne.

Så kommer det, jeg finder helt utilfredsstillende ved det foreliggende lovforslag. Det er en rammelov og en bemyndigelseslov. Den lovgivende magts indflydelse på lovforslagets område er gjort til nul og niks. Justitsministeren bestemmer, hvilke aktiver der kan godkendes til anbringelse af umyndiges midler; det er lovforslagets § 1. I § 2 hedder det, at justitsministeren fastsætter regler om

anbringelse af myndiges båndlagte midler. I § 3 siger man, at justitsministeren godkender pengeinstitutters forvaltningsafdelinger, og videre i § 3 fastsætter justitsministeren grænsen for beløb, der fritages for bestyrelse, og justitsministeren kan bestemme, at andre midler under offentligt tilsyn skal bestyres i en forvaltningsafdeling. I § 4 fastsætter justitsministeren regler for forvaltningsafdelingens bestyrelse af værdierne, og i § 6 fastsætter justitsministeren overgangsregler og kan forlænge fristen for overførsel fra overformynderiet til pengeinstitutter, om han finder det fornødent.

Det er blevet en skik, at mange lovforslag indeholder bemyndigelsesbestemmelser. Det er en uskik, en uskik, som forflygtiger lovgivernes indseende med og ansvar for lovgivningen, og det gør borgerne utrygge, at man ikke i loven kan se, hvad der er gældende ret.

På det område, lovforslaget vedrører, er der intet som helst i vejen for at udforme klare regler, så borgerne klart ved, hvad de har at rette sig efter, og i hvert fald må det være helt klart, hvilke værdier der kan anbringes, og hvor de kan anbringes; det må være et lovgivningsanligende.

Ud fra de her gjorte bemærkninger vil vi gå ind i et positivt udvalgsarbejde om både hovedlovforslaget og følgelovforslag med det sigte at få en lov med enkle og klare regler, som borgerne kan forstå, og som ikke centraliserer opgaverne gennem et omfattende direktorat, men som søger opgaverne løst lokalt. At ophæve overformynderiet skal være en besparelse og en forenkling, ikke noget, der svarer til et stort administrationsapparat på centralt hold.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Spørgsmålet om overformynderiets fremtid og bestyrelsen af de umyndiges midler har jo flere gange været drøftet her i tinget. I 2. samling 1977 behandlede tinget et lovforslag, der i parentes bar overskriften »Nedlæggelse af overformynderiet«, men det viste sig under behandlingen, at parentesens dækkede over, at overformynderiet egentlig slet ikke skulle nedlægges, men blot skulle have navneforandring og flytte et andet sted hen, og at bestyrelsen af de umyndiges midler fortsat skulle placeres hos det offentlige.

[Kjærulff-Schmidt]

Dengang var vi i fremskridtspartiet uenige med regeringen – det er vi ikke i dag – i spørgsmålet om, hvor de umyndiges midler hensigtsmæssigt kunne forvaltes. Vi mente som nu, at det burde ske hos pengeinstitutterne; det mente den daværende justitsminister ikke, idet han meget stærkt afviste vores opfattelse og sagde, at man i en redegørelse, der var bearbejdet af repræsentanter for administrationsdepartementet, for finansministeriet og for økonomiministeriet, var absolut enige om, at overformynderiets administration af umyndiges midler skulle forblive i offentlig regie også efter, at man dengang havde undersøgt pengeinstitutternes mulighed for at overtage denne administration.

I dag er vi altså blevet enige. Vi noterer med tilfredshed det resultat, den nuværende justitsminister er nået frem til, når det i bemærkningerne til forslaget udtrykkes, at det er vanskeligt at fastholde, at man ikke skulle kunne betro pengeinstitutterne at forvalte umyndiges midler. Det er vel også en kendsgerning, at vi har en af verdens bedste og mest effektive bank- og sparekasselovgivninger, og det må være hensigtsmæssigt, at man nu tager dette skridt. Der er altså enighed mellem regeringen og fremskridtspartiet på dette punkt.

Vi finder også i første omfang, at detaljestemmelserne i lovforslag nr. L 161 med visse mindre modifikationer forekommer hensigtsmæssige. De øvrige tilsyns- og kontrolfunktioner, der varetages af overformynderiet, herunder spørgsmålet om overførelse af tilsvarende opgaver fra statsamter til justitsministeriet, vil vi gerne drøfte nærmere i udvalget.

Vi kan altså give generel tilslutning til lovforslaget, og det eneste, vi er skeptiske over for, er overvejelserne om oprettelse af det særlige familieretsdirektorat under justitsministeriet. Al erfaring viser, at nye statslige myndigheder, der etableres, allerede fra starten har en iboende evne til at ekspandere langt ud over, hvad der administrativt og økonomisk er forsvarligt, og det skøn over antallet af stillinger i et sådant direktorat, som er indeholdt i pkt. 10 i bemærkningerne til lovforslag nr. L 161, tror vi ikke på kan holde.

Vi konstaterer derfor med tilfredshed, at justitsministeren udtrykker sig yderst forsigtigt, når han i bemærkningerne omtaler den

eventuelle oprettelse af et sådant direktorat. Vi håber, at det forsigtige ordvalg dækker over, at justitsministeren vil udvise den allerstørste påpasselighed, lige så stor påpasselighed med skatteydernes midler, som ministeren udviser og bør udvise, når det drejer sig om de umyndiges midler.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Dette lovforslag kan ikke involvere særlig mange følelser hos SF.

Vi har ikke principielt noget imod, at tingene lægges ud, tværtimod; vi er ikke noget parti, der synes, at alting absolut skal varetages af staten. Til gengæld mener vi, at når man lægger ting ud, bør man også være sikker på, at der er tilsyn med det, sådan at tilsynet har adgang til de oplysninger, der er nødvendige for at føre tilstrækkeligt tilsyn.

Noget af det, vi også kunne ønske, var, at man i højere grad havde demokratiseret de institutioner, som man henlægger beføjelserne til, og det kan selvfølgelig knibe lidt, når det er pengeinstitutterne, det drejer sig om. Det er et af vores meget store ønsker, men det ligger måske lidt tungt på det punkt.

Men ellers har vi principielt ikke noget imod, at man lægger beslutningerne ud, og vi er også positive over for oprettelsen af et familiedirektorat.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Da den radikale ordfører til dette lovforslag, fru Aase Olesen, ikke kan være til stede, skal jeg sige følgende på den radikale gruppes vegne.

Hovedsigtet med lovforslaget, at afskaffe overformynderiet og lægge dets forretninger ud til banker og sparekasser, er vi enige i. Men vi ønsker at drøfte, om de regler, der er foreslået i anledning af afløsningen, er rimelige og tilstrækkeligt stringente.

Desuden vil vi gerne have set nøjere på det, der er foreslået om et familiedirektorat, både principielt og i enkeltheder, men vi regner med, at der kan nås enighed i udvalget, og vi skal anbefale, at man går i gang med dette lovforslag.

Wilhelm (VS):

VS er ikke specielt entusiastisk i forbindelse med institutioner som overformynderiet. Vi har haft nogle problemer i årenes løb med

[Wilhelm]

at tage stilling til de ændringsforslag, der har været ved finanslovdebatterne om at nedlægge det, fordi vi faktisk vidste for lidt om, hvad det egentlig var, der foregik, og vi har hidtil slået os til tåls med, at så kom regeringen med bemærkningerne om, at det var der ingen grund til at tage stilling til nu, for der var forberedelser i gang for at få det ført ind under justitsministeriet som et direktorat.

Nu har vi så de oplysninger eller nogle af dem, og jeg må sige, at i hvert fald jeg er desorienteret. Ministeren siger en masse rosende ting om overformynderiet i sin fremsættelsestale. Det har siden 1966 betalt markedsrente til de umyndige, som har midler stående dér. Institutionen har gennem de sidste godt 14 år gennemgået en meget væsentlig rationalisering og varetager nu sine opgaver på en meget effektiv måde, osv. osv. og så kommer man pludselig efter disse præmisser til en konklusion, der lyder:

»Når jeg ikke desto mindre alligevel fremsætter forslag til en ny lovgivning, der bl.a. indebærer, at overformynderiet nedlægges, skyldes det således ikke utilfredshed ... men derimod, at jeg nu finder, at tiden er moden til at foretage den tidligere bebudede nyvurdering ... «

Ja men vi har jo lige hørt vurderingen, og den går ud på, at det er en udmærket institution, der har rationaliseret, som kører enormt effektivt, og som tilsyneladende er enormt hensigtsmæssig med markedsrente for dem, der har midler stående, som er umyndige, og som selvfølgelig må beskyttes på alle mulige måder, og efter denne vurdering kommer en konklusion, der lyder: derfor kommer jeg med forslag om, at vi nedlægger denne institution.

Jeg må indrømme, at jeg er noget desorienteret. Man spørger sig så, hvad de egentlige motiver er; det er lidt svært at få øje på, for der er egentlig ikke argumenteret for forslaget nogen steder i bemærkningerne, selv om de er meget omfattende.

Jeg er også lidt desorienteret, fordi ministeren i fremsættelsestalen taler om, at man betaler markedsrente af de bestyrede kontante midler, mens han i bemærkningerne på side 3 siger, at man siden 1966 har skullet forrente kontant indestående på samme måde som banker og sparekasser. Men det er vel ikke det, vi normalt kalder markedsrente. Er det indlånsrente, eller hvad er det for no-

get? Og hvor er rentemarginalen blevet af? Banker og sparekasser, hører vi nu om dage, regner med en rentemarginal på lige knap 7 pct., og her har man administrationsudgifter, som er holdt nede på ca. 4 promille. Hvor er så resten henne?

Desuden må vi have oplyst – for jeg synes, at det, der er afgørende her, er ikke, om det er en institution af den art eller det er banker og sparekasser: hvilken stilling har disse umyndige, som skal have anbragt deres midler mere eller mindre tvangsmæssigt, og som selvfølgelig primært skal beskyttes ved denne her sag? Hvordan vil deres stilling eventuelt blive ændret ved overgang til de almindelige pengeinstitutter?

Jeg er ikke mindre desorienteret, når jeg læser om de økonomiske konsekvenser. Der står i bemærkningerne side 8, anden spalte, at der vil komme merudgifter i 1981, 1982 og 1983, fordi der skal ansættes 4–5 personer til det, der bliver kaldt »ekstraordinær kapitaludlevering«; man skal have flyttet disse 17.000 konti, man skal have flyttet 270 mill. kr. kontant. Disse 4–5 mennesker skal også flytte obligationer for 550 mill. kr. over, og så skal de endelig løbe med pantebreve og andre værdipapirer på 190 mill. kr.

Vi har jo hørt før, hvor enormt vanskeligt det er at køre rundt med disse stakke af værdipapirer, og det skal der 4–5 mennesker til. Derfor siger ministeren, at besparelsen på 5 mill. kr. pr. år først fuldt ud vil kunne realiseres fra 1984.

Medmindre det er en vittighed, der går på året 1984, kan jeg ikke forstå det. Besparelsen på 5 mill. kr. – ja men på finanslovforslaget for 1981 står overformynderiet med en nettoudgift på 2½ mill. kr. Der er 7 mill. kr. i udgifter, men så er der 4½ i indtægter. Nu smider man indtægterne væk, for de skal over til de private pengeinstitutter. Man beholder de fleste af udgifterne, for det skal laves om til et direktorat under justitsministeriet, og ikke desto mindre kan man i 1984 spare 5 mill. kr. Jeg forstår det simpelt hen ikke, og jeg kan ikke finde nogen forklaring på det i bemærkningerne. Jeg synes, det er sørgeligt, for dette er jo i virkeligheden et columbusæg. Socialdemokratiet må jo kunne løse hele krisen med dette. Man fyrer 28 mennesker, man smider indtægter, man havde, over til private pengeinstitutter, man be-

[Wilhelm]

holder alle udgifterne til et familiedirektorat, og ikke desto mindre sparer man 5 mill. kr.!

Jeg vil bede ministeren om at prøve at forklare, hvordan det kan gå til, og måske generalisere de teorier eller forestillinger, dette bygger på, for jeg tror, det ville have den allerstørste interesse i krisebekæmpelse at benytte den slags kunstgreb. Foreløbig må jeg sige, at indtil jeg hører en forklaring på det, tror jeg simpelt hen ikke på det.

Poul H. Møller (KrF):

Essensen af dette lovforslag har jo været drøftet flere gange her i tinget i de senere år, men en egentlig revision af loven vedrørende overformynderiets virksomhed er flere gange blevet udsat, senest til forelæggelse i dette folketingsår, hvilket altså nu sker.

Jeg må erkende, at mit forhold til overformynderiet er af meget løs karakter, men jeg har nok til dato haft netop den opfattelse, at denne gamle institution, som også anført i ministerens bemærkninger, var en gammel-dags og tungt arbejdende virksomhed, og uanset min forudindtagethed synes det klart, at overformynderiet længe har været en stat i staten. Vore pengeinstitutters forvaltningsafdelinger, som i forvejen administrerer mange og store formuer, kunne nok også forvalte den ene milliard kroner, som indestår i overformynderiet, og dette måtte også betyde en forenkling og en besparelse.

Men netop dette med forenklingerne og besparelserne synes jeg ikke at forslaget klart viser noget om. Driftsbesparelserne beløber sig til i alt 5 mill. kr., men samtidig tabes jo 4,5 mill. kr. i forvaltningsafgifter, så der er ikke meget at hente her.

Videre skal der oprettes et nyt direktorat, der blandt andre opgaver også skal føre tilsyn med administrationen af de umyndiges midler. Det er anført, at oprettelsen af dette nye direktorat ikke vil betyde øgede udgifter, og det lyder helt sensationelt. Det er anført, at der ved nedlæggelsen af overformynderiet nedlægges i alt ca. 28 stillinger, men det nye direktorat vil kræve 50-55 stillinger, heraf en nyoprettet direktørstilling. Mon alt dette kan være helt gratis? Personalet hentes tilsyneladende fra justitsministeriets departement, hvor man i forvejen måske har siddet og nørklet med familieretlige sager, men det forekommer mærkeligt, at man her pludselig

kan skaffe så meget personale på én gang. Man kunne gøre sig tanker om, at nogen måske har haft lidt for god tid til kryds-og-tværs og strapudemaj, eller hvad det nu har været.

Der er altså noget, jeg ved gennemlæsningen af bemærkningerne ikke helt har kunnet greje med hensyn til antal og omkostninger i disse forsøg på at gennemføre en forenkling, som der var tale om her.

Men selve overførslen af administrationen af midlerne fra overformynderiet til pengeinstitutterne finder vi i kristeligt folkeparti er en rimelig og naturlig ting, og de spørgsmål, jeg ellers har stillet om tingene her, kan måske klares under udvalgsarbejdet, som kristeligt folkeparti tilsiger sin medvirken til vedrørende såvel lovforslaget her som følgelovforslaget.

Lis Starcke (DR):

Retsforbundet har ved tidligere lejligheder givet udtryk for, at vi mente, at overformynderiet burde nedlægges. Derfor kan vi støtte justitsministerens lovforslag herom, og vi er tilfredse med, at det er en rimelig afvikling, der finder sted.

Lovforslagets bemærkninger er jo et fyldigt værk med mange detaljer, som bedst behandles under udvalgsarbejdet.

Retsforbundet vil i udvalget gerne have en grundig drøftelse af, om det for ensartethedens skyld skal være nødvendigt at have central kontrol eller det løses bedre regionalt.

Også vi synes, at lovforslaget indeholder for mange bemyndigelser til justitsministeren. Den forenkling og de besparelser, som bemærkningerne påviser, ser vi gerne gennemført, men også vi har undret os over, at det behøver at koste så meget at afvikle overformynderiet. Det synes jeg vi bør se på i udvalget.

Et familieretligt direktorat vil retsforbundet også gerne være med til at drøfte.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg kan jo ikke være overrasket over, at der i brede kredse her i folketinget er en villig holdning til selve princippet om at nedlægge overformynderiet og overføre de umyndiges midler til pengeinstitutternes forvaltningsafdelinger, for når lovforslaget kommer i dag, er det jo, fordi vi ved tidligere

[Justitsministeren]

forhandlinger har konstateret et udbredt ønske herom, og det er dette ønske, vi har villet imødekomme med dette lovforslag.

Til gengæld håber jeg også, at det under udvalgsbehandlingen vil vise sig, at det, som ønskets opfyldelse med rimelighed kræver, også vil blive mødt med forståelse her i folketinget, for man kan nu engang ikke nedlægge overformynderiet uden at overføre de indestående midler til et andet sted, og man kan ikke overføre 17.000 konti af forskellig karakter til mindst 13 forskellige forvaltningsafdelinger, uden at det kræver en arbejdsindsats. Man kan heller ikke tænke sig en ordning, hvorefter vi skal have private forvaltningsafdelinger til at forvalte disse midler, uden at der af ministeren fastsættes regler for, hvordan disse forvaltningsafdelinger skal forvalte midlerne. Man kan ikke samtidig efterlyse sikkerhed for de umyndiges midler og så mene, at man ikke bør fastsætte regler for, hvordan disse umyndiges midler skal behandles og forvaltes af forvaltningsinstitutionerne, og det er jo det, der ligger i lovforslaget. Jeg håber derfor, at denne generelle positive holdning også vil vise sig at være til stede, når det drejer sig om at gennemføre de nødvendige foranstaltninger, som det almindelige ønske om nedlæggelse af overformynderiet gør nødvendige.

Man har hæftet sig en del ved bemyndigelserne, og det synes jeg i og for sig er fornuftigt; det gør man også jævnlig her i folketingsalen, og det bør man da også gøre. Men man skal jo også lægge vægt på, således som vi har gjort det, når vi taler om et familieretsdirektorat, at der er visse detailopgaver og detailforskrifter, som administrationen måske med rimelighed bør udføre efter generelle retningslinjer fra det overordnede organ, i denne forbindelse folketinget.

For nu at tage den første bemyndigelse – som hr. Hagen Hagensen henviste til – nemlig bemyndigelsen til, at ministeren kan bestemme, hvilke aktiver der kan godkendes til anbringelse af umyndiges midler, tror jeg, at den bemyndigelse skal ses i relation til de nugældende regler, som jo består i en lang liste af efterhånden ret tilfældigt tilkommende værdipapirer, hvor det kan være rimeligt – det skal vi drøfte i udvalget – at finde frem til et generelt kriterium, således at vi ikke behøver at supplere denne liste i lovsform,

hver eneste gang der dukker en eller anden ny god form for investeringsmulighed op.

Der er ikke her tale om, således som det blev antydnet – jeg tror, det var af hr. Bjørn Elmquist – at vi ønsker at gå ind i en slags ØD-ordning. Der er tale om, at vi beder om en bemyndigelse, der svarer til den, man har i dag for så vidt angår myndiges midler.

Når det drejer sig om myndiges midler, der skal administreres af det offentlige, har justitsministeren en bemyndigelse til at fastsætte, i hvilke aktiver denne placering kan finde sted, og så vidt jeg ved, har denne bemyndigelsesudøvelse ikke givet anledning til nogen kritik fra folketingets side. Det er da også klart, at den bemyndigelse, der foreslås i denne lov, vil blive udformet på en sådan måde, at der bliver tale om den størst mulige rimelige sikkerhed for de umyndiges midler, og på en sådan måde, at den ikke skulle kunne give anledning til politiske kontroverser. Jeg synes ikke, at administrationen af umyndiges og myndiges midler hidtil har kunnet give anledning hertil.

Om den centrale styring, som er fremhævet, skal jeg sige, at det er rigtigt, at amtsjuristerne og Foreningen af Amtmænd har ønsket at have disse tilsynsbeføjelser lokalt. Amtsjuristerne har dog samtidig sagt, at der jo ikke er tale om nogen større arbejdsopgave, og det er fuldstændig rigtigt, fordi der er tale om ca. 2.000 sager om året, fordelt på 14 forskellige amter. Det vil sige, at hvert amt har ganske få årlige sager af meget forskellig karakter. Det er nok grunden til, at sparekasseforeningen, bankforeningen og tilsynet med banker og sparekasser – i hvert fald de to første, og så vidt jeg husker også den sidste instans – mener, det er rigtigst, at disse tilsynsopgaver af ret så speciel karakter placeres centralt, fordi banker og sparekasser, der nu ønsker at påtage sig denne opgave, ønsker at have en samlet, central administration, som de kan henvende sig til, når opgaverne skal løses; jeg synes, at vi også må mærke os dette i udvalget, når vi skal arbejde med forslaget. Dette centrale tilsyn er ønsket af dem, der nu skal stå for den praktiske administration af de umyndiges midler.

Om familieretsdirektoratet skal jeg sige, at det i og for sig ikke hører hjemme i et lovforslag, men vi har ønsket at orientere folketinget om overvejelserne, fordi direktoratet tidligere har været inde, når vi har diskuteret

[Justitsministeren]

f. eks. tilrettelæggelsen af behandlingen af ægteskabssager. Man er nu nået frem til, at ægteskabssager fortsat skal behandles af amterne. Man er nået frem til, at det kan være rimeligt som en administrativ foranstaltning, da justitsministeriet således skal være ankeinstans i en lang række konkrete sager, at foretage det, som administrationsdepartementet og andre sagkyndige foreslog allerede for 15-18 år siden, nemlig at drage omsorg for, at departementerne tager sig af generelle spørgsmål, planlægning, lovgivningsforberedelser osv., medens man lader et direktorat tage sig af de konkrete sager. Det er det, der er tale om her.

Og sagt til hr. Poul H. Møller: når der tales om, at dette forslag om direktoratet, som er en administrativ foranstaltning inden for et ministerium, ikke koster øgede udgifter, er det naturligvis alvorligt ment. De personer, der bliver tale om at placere i et direktorat, arbejder i øjeblikket i et ministerium, i justitsministeriet, eller i overformynderiet. Der er tale om, at man ændrer sagsbehandlingsformen, det direkte referat til ministeren osv., men der er ikke, således som et par andre ordførere også antydede det, tale om at lave en ny stor, central instans. Det er slet ikke det, der er i tankerne her.

Jeg skal sige tak i øvrigt for den modtagelse, som forslaget fik hos fru Marianne Bentzen-Pedersen og hr. Bernhard Baunsgaard. Til hr. Wilhjelm skal jeg sige, at der er ingen tvivl om, således som der står i bemærkningerne, og som det blev sagt i min fremsættelse, at overformynderiet fungerer effektivt og godt. Men som det også blev forklaret i den samme tale, er der tale om, at vi ud fra en samlet vurdering finder, at det alligevel kan være rimeligt at lade banker og sparekasser overtage selve bestyrelsen. Hvis man i dag stod i den situation, at man skulle tage stilling til, hvor man skulle placere forvaltningen af umyndiges midler, ville man ikke lave et overformynderi. Man ville i kraft af den gode lovgivning, vi har om banker og sparekasser, og i betragtning af de gode erfaringer, vi har vedrørende banker og sparekassers sikkerhedsforhold, gøre det, som vi gør i dag, så selve det, at vi i og for sig har en god statsinstitution, er altså ikke ensbetydende med, at vi skal bevare den, hvis vi i øvrigt kan finde en ordning, der forekommer

et flertal rimeligere, og det tyder det altså på at vi har fundet frem til her.

Det er indlånsrenten, der betales – det er svar på et spørgsmål fra hr. Wilhjelm's side – og jeg kan også sige, som jeg allerede har sagt, at beskyttelsen af de umyndiges midler naturligvis vil blive sikret, bl.a. gennem udvælsen af de bemyndigelser, der foreslås her.

Det er klart, at der vil være overgangsproblemer, herunder af personalemæssig karakter, og det er ikke et frit skøn over, hvordan det vil være, for det har vi prøvet engang, da vi foretog udflytninger fra overformynderiets side. Det viste sig dengang i forbindelse med den forrige revision, at der var tale om ganske vanskelige opgaver, der skulle løses på en fornuftig måde. Det kræver naturligvis en ekstra indsats, og det gør det, fordi personalet hverken i overformynderiet eller i justitsministeriet – det vil jeg gerne sige til hr. Poul H. Møller – sidder og laver kryds-og-tværs i deres arbejdstid. Jeg synes ærlig talt, at den bemærkning kunne vi godt have undværet, men det forekommer mig også, må jeg sige, at hr. Poul H. Møller sagde den med en lidt undskyldende mine, og det kan jeg godt forstå. Der er naturligvis tale om, at man bruger sin arbejdsdag til at bestille noget i, og når man gør det og får en ny stor opgave – og det bliver dette, hvis forslaget vedtages – kan man ikke pålægge det eksisterende personale alle disse nye funktioner.

I øvrigt havde hr. Wilhjelm en række beregninger. Jeg kan ikke gå ind i detaljerne, men hvis jeg opfattede det rigtigt, gik det bl.a. på, at hr. Wilhjelm ikke kunne forstå, at man kunne finde frem til en besparelse på 5 mill. kr., når man så de øvrige tal. Jeg tror, hr. Wilhjelm mente, at der totalt ville være tale om en merudgift for staten, og det er rigtigt, det vil der efter min opfattelse blive tale om. Men det, der var nævnt som en besparelse, var en driftsbesparelse på 5 mill. kr., og den går vi ud fra vil forekomme. Samlet ser jeg imidlertid bestemt ikke nogen økonomisk fordel for staten i den ordning, der foreslås her. Derfor kan hr. Wilhjelm have ret i sin antagelse, hvis jeg har forstået ham rigtigt.

I øvrigt foreslår jeg, at disse problemer bliver gjort til genstand for en grundig udvalgsbehandling, når vi kommer dertil, og jeg

[Justitsministeren]

siger som sagt tak for den principielt velvillige modtagelse.

Wilhelm (VS):

Jeg forstår, at vi så i hvert fald er enige om, at der ikke er en sådan besparelse, og man kan i virkeligheden også læse det en lille sides vej fra det sted, jeg citerede fra, hvor man nævnte denne 5 mill. kr.s besparelse. Der står faktisk, at indtægterne selvfølgelig bortfalder, og nu siger ministeren oven i købet, at han regner med, at der bliver tale om en merudgift.

Jeg vil ikke afvise dette lovforslag på forhånd, men jeg er som sagt noget desorienteret, og jeg synes i hvert fald, der tiltrænges en bedre argumentation for det end den, ministeren hidtil har leveret. Han leverer i sin fremsættelsestale en udmærket argumentation for at opretholde overformyndieret, synes jeg: »effektivt« og »markedsrente« og »rationaliseret« og »godt« og »dygtigt«, og jeg ved ikke hvad. Og så konkluderer han, at det skal nedlægges.

Nu får vi så at vide, at han går ud fra, at det vil medføre merudgifter for skatteyderne. Det ligger også klart, at det ikke vil medføre forbedringer for indskyderne, altså de umyndige. Og endelig ligger det klart, at selve transaktionen koster i hvert fald 3-4 mill. kr.; altså selve transaktionen med at flytte disse ting fra noget, der fungerer efter ministerens mening godt, og over til de private pengeinstitutter vil koste 3-4 mill. kr.

Det er, så vidt jeg kan se, nettoresultatet i det, for der er jo ikke noget, der i og for sig binder til, at man laver om på måden at administrere umyndiges midler på, fordi man ønsker at lave et familieretligt direktorat i justitsministeriet. Det sidste kan jo behandles fuldstændig uafhængigt, og jeg synes, der er meget, der taler for, at det kan være fornuftigt at lave et familieretligt direktorat og flytte ting, der allerede er i justitsministeriet, sammen med ting, der har at gøre med kontrolfunktionerne i overformyndieret, og lave et specielt familieretligt direktorat. Men det er jo ganske uafhængigt af, om man ønsker at bruge en engangsudgift på i hvert fald disse 3-4 mill. kr. for at flytte administrationen

af midlerne over til private pengeinstitutter, og så vidt jeg kan se, er det det eneste, der i virkeligheden ligger i forslaget.

Ministeren har da sikkert ret i, at skulle man tage stilling til det i dag, ville man ikke oprette et overformynderi, men nu er det der altså. Han siger, det fungerer godt, og det eneste, vi kan se er resultatet af dette, er en engangsudgift til overflytningen på 3-4 mill. kr. eller måske lidt mere. Jeg har svært ved at se, at ministeren har argumenteret ordentligt for dette lovforslag. Han har sagt, at det lader til at være et ønske. Nå ja, og så skylder vi at fortælle, at det er ikke en hellig ko for os, så det er i hvert tilfælde ikke et ønske, hvis det skal have så tåbeligt et indhold, som jeg umiddelbart synes det ser ud til at have.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 24. februar 1981 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11.52